

Motion till riksdagen 2021/22:2862

av **Betty Malmberg (M)**

Stoppa id-kapningar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera effekterna av lagen om olovlig identitetsanvändning som varit i bruk i fem år och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer måste göras för att stävja id-kapningar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personupplklaringsprocenten då det gäller id-kapningar måste öka och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Brås redovisade uppgifter om direktavskrivna brott måste kvalitetssäkras och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Att hitta statistik rörande id-kapning och identitetsstöld är inte lätt. Brottsförbyggande rådet (Brå) särredovisar inte längre statistik på området, vilket är olyckligt eftersom det försvårar möjligheten att följa utvecklingen. Däremot redovisar Brå årligen den nationella trygghetsundersökningen (NTU) enligt vilken 218 000 bedrägeribrott anmäldes förra året. Samtidigt uppgav 5,1 procent av befolkningen att de blivit utsatta för försäljningsbedrägeri medan 5,3 anmälde att de utsatts för kort- eller kreditbedrägeri¹.

En annan källa är försäkringsbolaget My Safetys årliga Sifundersökning som redovisar att drygt 200 000 svenskar id-kapades förra året, medan 27 procent av de svarande hade utsatts för försök till id-kapning.

Till följd av den snabba utvecklingen och modern teknik går det nu mycket lätt för kriminella att samla information från både offentliga källor och sociala medier. Id-kapningar har blivit ett allvarligt hot mot den privata sfären och rättssamhället då brottet

¹ Brå, *Bedrägerier och ekobrott*, 2021-06-24 (internetkälla: hämtat 2020-10-03).

är tämligen riskfritt att utföra. Samtidigt vet vi att det finns ett stort mörkertal då det gäller huruvida anmälningar görs.

Lagen om olovlig identitetsanvändning, som infördes 2016, har nu varit verksam i fem år. Det är därför hög tid att utvärdera densamma. Vissa gör dessutom gällande att få fälls med stöd av lagen ifråga. Stämmer de uppgifterna är det ett allvarligt tecken på att mycket mer måste göras. Bedrägeribrotten från 2020 uppvisar i vilket fall som helst en extremt låg personupplärningsprocent motsvarande sex procent.

Då justitieutskottet behandlade en snarlik motion under riksmötet 2018/19 konstaterade de att ”en rad åtgärder har vidtagits för att stärka skyddet mot identitetskapningar, och utskottet var bland annat mot denna bakgrund inte berett att ta något initiativ till att följa upp lagstiftningen som kriminaliserade id-kapningar”. Detta förvånar med tanke på den alarmerande utvecklingen, som i hög grad bidrar till att skada tilltron till elektronisk legitimation, i synnerhet som personupplärningsprocenten är så ytterst låg. Det sänder dessutom märkliga signaler till brottsoffer och presumtiva förövare. Det innebär ju också att det inte spelar någon roll om straffskärpning sker eftersom inga förövare finns att ställa till svars.

Det är också oacceptabelt att så många bedrägeribrott direktavskrivs.² Enligt Brå handlar det om 57 procent. Det är förvisso en minskning med tre procent jämfört med 2019, men mot bakgrund av den internrevision från Polismyndigheten som Stiftelsen Tryggare Sverige låtit göra känd vet vi också att 701 av 702 direktavskrivna ärenden var felaktigt hanterade.³ Det är därför viktigt att Brås redovisade uppgifter på detta område kvalitetssäkras.

Idag är det vanligast att bedragare använder kapningarna för att köpa varor i den drabbade personens namn, för att stjäla pengar eller till och med ta lån. Men det är också så att lagfarter kapas för att fastigheter sedermera ska kunna belånas eller säljas och att bolag plundras på tillgångar. Även vården ser att olovlig identitetsanvändning ökar. Politiker, myndigheter och företag måste göra mer för att skydda våra identiteter så att vi inte utsätts för dessa bedrägerier. Självklart vilar ett stort ansvar på den enskilde, men samhället måste också göra mer.

Med hänvisning till ovan anser undertecknad att lagen om olovlig identitetsanvändning ska utvärderas samtidigt som mer måste göras för att stävja id-kapningar och att personupplärningsprocenten måste öka. Detta måtte riksdagen ge regeringen tillkänna.

Betty Malmberg (M)

² Ibid.

³ Granskning av polisregionernas handläggning av bedrägeriärenden (dir. A244.678/2016).